

آسیب‌های اجتماعی - اقتصادی

مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران، ۱۳۹۱

با همکاری:

شورای اجتماعی وزارت کشور، شورای اسلامی شهر تهران، معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، مؤسسه تحقیقات تعاون دانشگاه تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران، مرکز پژوهش‌های گردشگری دانشگاه تهران، دفتر پژوهش‌های رادیو، فرهنگستان علوم، مؤسسه تصویر شهر (سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران)، شرکت صنعتی هوایار، انتشارات مبتکران، انجمن اقتصاد اسلامی ایران، انجمن جامعه‌شناسی، آموزش و پرورش ایران، مؤسسه پژوهشی توسعه رایمند

جلد نهم:

آسیب‌های اجتماعی - اقتصادی

انجمن جامعه‌شناسی ایران

و

شورای اجتماعی کشور

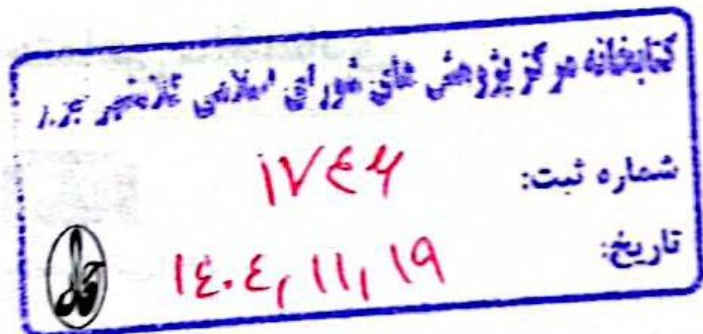

سرشناسه: همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران (دومین: ۱۳۹۱: تهران)
عنوان و نام پدیدآور: نابرابری و آسیب‌های اجتماعی - اقتصادی / [برگزیرکننده]
انجمن جامعه‌شناسی ایران و شورای اجتماعی کشور.
مشخصات نشر: تهران: آگاه، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۳۹۰ ص: جنول، نمودار: ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
فروستد: مجموعه مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران: جلد نهم.
شابک: 978-964-416-333-3

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا.
یادداشت: کتابنامه

موضوع: مسائل اجتماعی — ایران — کنگره‌ها
موضوع: انحراف اجتماعی — ایران — کنگره‌ها
موضوع: ایران — سیاست اقتصادی — کنگره‌ها
شناسه افزوده: انجمن جامعه‌شناسی ایران
شناسه افزوده: ایران-وزارت کشور. شورای اجتماعی
رده‌بندی کنگره: ح ۱۳۹۱ ۱۸۵۸۳ / ۲ / ۱۸۶۷ HIN
رده‌بندی دیویی: ۳۶۱/۱۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۴۶۸۰۰

مجموعه مقالات دومین همایش ملی
آسیب‌های اجتماعی در ایران، ۱۳۹۱
جلد نهم:
آسیب‌های اجتماعی - اقتصادی
چاپ یکم: زمستان ۱۳۹۳، آماده‌سازی، حروف‌نگاری و نظارت بر چاپ: دفتر انتشارات آگاه
(حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی: سمیه حسینی؛ نمونه‌خوانی: فرهاد گلچین)
طراح جلد: محمودرضا لطیفی
لیتوگرافی: طاووس رایانه، چاپ: منصور، صحافی: چاوش
شمارگان: ۱،۱۰۰ نسخه
همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است

انتشارات آگاه
خیابان انقلاب، شماره ۱۳۳۰، تهران ۱۳۱۴۶

فروش اینترنتی: www.agahbookshop.ir

دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی ایران، ۱۳۹۱

برگزارکننده: انجمن جامعه‌شناسی ایران

دبیر همایش: میرطاهر موسوی

اعضای شورای علمی: تقی آزادارمکی (دانشگاه تهران)، شیرین احمدنیا (دانشگاه علامه طباطبایی)، حمید انصاری (دانشگاه تهران)، سوسن باستانی (دانشگاه الزهرا)، پرویز پیران (دانشگاه علامه طباطبایی)، ابراهیم حاجیانی (دانشگاه شاهد)، هادی خانیکی (دانشگاه علامه طباطبایی)، معصومه دژمان (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، حسین دهقان (انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش)، علی ربیعی (دانشگاه پیام نور)، حسن رفیعی (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، حسین راغفر (دانشگاه الزهرا)، فریبرز رییس دانا (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، محمدجواد زاهدی مازندرانی (دانشگاه پیام نور)، امیرحمزه زینالی (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، حمیرا سجادی (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، حسین سراج‌زاده (دانشگاه تربیت معلم)، ژاله شادی‌طلب (دانشگاه تهران)، ملیحه شیانی (دانشگاه تهران)، داور شیخاوندی (دانشگاه آزاد اسلامی)، مریم شریفیان‌ثانی (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، انور صمدی‌راد (دانشگاه علامه طباطبایی)، غلامرضا غفاری (دانشگاه تهران)، آمنه ستاره فروزان (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، محمدامین قانع‌راد (مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور)، سعید مدنی قهفرخی (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، احمد مسجدجامعی (شورای شهر)، علیرضا محسنی تبریزی (دانشگاه تهران)، محمدعلی محمدی (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، پروانه محمدخانی (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، میرطاهر موسوی (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، سعید معیدفر (دانشگاه تهران)، محمد میرزایی (دانشگاه تهران)، علی حسین نجفی ابرندآبادی (دانشگاه شهید بهشتی)، روشنگر وامقی (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، مروثه وامقی (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی)، منصور وثوقی (دانشگاه تهران).

دبیرخانه: ایوب نافع، مونا فلاح، اعظم فلاح، امیرکمالی، مریم پورمیرغفاری، زهره قدیمی، ژاله اشرفی، معصومه زینالی، صدیقه وحیدی‌نیا، رضا فضل‌اله‌نژاد، مصطفی فیض اردکانی، سمانه حکیم‌شاه، جمشید دولت‌آبادی، مهین‌دخت جوان‌نشان، طیبه کسرائی، متین رمضانخواه، شیما علیزاده.

فهرست

- دباجه ۹ نوشته میرطاهر موسوی
- مقدمه ۱۳ نوشته سیدمرتضی میرباقری
- تبیین نگرش دانشجویان دختر در مورد خشونت علیه زنان: آموزن تجربی دیدگاه یادگیری اجتماعی
- ۱۵ نوشته فاطمه اسفندیاری
- طرد اجتماعی و رضایت از زندگی سالمندان شهر تهران
- ۵۱ نوشته سوسن باستانی، فاطمه رهنما
- آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی بر فرهنگ ملی در پرتو نظریه معاشرت‌های ترجیحی
- ۷۹ نوشته بهروز جوانمرد
- سلامت اجتماعی و آسیب‌های اجتماعی
- ۹۹ نوشته بهاره حاج‌حسینی، محمد زاهدی اصل
- ضعف جامعه مدنی و آسیب‌های ارتباطی در ایران
- ۱۴۷ نوشته هادی خانیکی
- نابرابری در سلامت در ایران
- ۱۶۹ نوشته حسین راغفر، نیلوفر زرگری، کبری سنگری مهدب
- تأثیر ناکارایی نظام بیمه‌های درمانی در فقر خانوارهای کشور
- ۱۸۹ نوشته حسین راغفر، زینب واعظ مهدوی، کبری سنگری مهدب

مسئله نابرابری؛ بازنمایی چندوجهی یک چالش اجتماعی

۲۱۲ نوشته محمد جواد زاهدی مازندرانی

بررسی تعقیب ایدایی و آزاررسانی (به ستوه‌آوری) بانوان در نظام اجتماعی

۲۳۳ نوشته ابوالفضل سبدره‌نشین و حقوقی ایران

بررسی اثربخشی آموزش سلامت در ارتقای برنامه‌های غربالگری و مدیریت موارد خشونت خانگی

۲۵۳ نوشته یلدا سلیمان اختیاری، بتول احمدی

وضعیت نابرابری درآمدی در استان کرمان و مقایسه آن با شاخص‌های متناسب در سطح ملی: ۱۳۶۸-۱۳۸۵ (به عنوان عاملی مهم در شیوع آسیب‌های اجتماعی)

۲۶۷ نوشته مهدی نصرت‌آبادی، سید حسین محقق‌کمال

دیباچه

با نگاهی گذرا به سیر تحول جوامع انسانی می‌توان دریافت که انسان، حیات جمعی و آسیب‌های اجتماعی همزاد یکدیگرند. «آسیب‌های اجتماعی»، اگرچه باید خاطرنشان کرد واقعیتی دیرپا محسوب می‌شود، لیکن مفهومی نسبتاً نوظهور و مربوط به دوره ضرب‌آهنگ سریع توسعه پس از انقلاب صنعتی است که با خود مهاجرت وسیع، انباشت جمعیت شهری، رشد شتابان شهرها و کلان‌شهرها، تغییر نوع و شکل روابط انسانی و ظهور عصر جدید، تکثیر و تجمع آسیب‌های اجتماعی را به همراه داشته است.

از این رو، برخی تحلیل‌گران بروز و تشدید انحراف‌ها و آسیب‌ها را محصول توسعه دانسته، بر آن خرده گرفته و توسعه را به تازیانة نقد و نفرین نواخته‌اند. لیکن بر اهل خرد نیک هویداست که توسعه اصولی، ذاتاً واجد بار اخلاقی است، نیل به رفاه مادی و معنوی جامعه را توأمأ مدنظر دارد، و افزایش ناملايمات و کجروی‌ها حاصل اجرای ناصحیح برنامه‌های توسعه و فارغ از مقتضیات فرهنگی، اجتماعی و تاریخی جامعه است.

در انتهای هزاره دوم و در آغاز سومین هزاره، مسائل و آسیب‌های اجتماعی بیش از پیش خود را به بشریت تحمیل کرده‌اند و در جوامع گوناگون، اعم از توسعه‌یافته، در حال توسعه و یا کم‌تر توسعه‌یافته، به اشکال و گونه‌های متفاوت جاری شده‌اند.

سرزمین ایران نیز از این واقعیت مستثنا نبوده و بنا بر دلایل متعددی نظیر موقعیت ژئوپلتیکی، سابقه تاریخی، تغییرات جمعیتی، رشد شتابان شهرها، اجرای برنامه‌های متنوع و گاه متضاد توسعه در یکصد سال اخیر، ناپایداری اجتماعی و سیاسی، رویه‌های مدیریتی و حکمرانی، شکاف‌های اجتماعی،